

Η ΘΡΑΚΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΤΤΙΚΟ ΔΡΑΜΑ

Περιγραφές: σχεδόν εξωτικός τόπος με κατοίκους παράξενα ντυμένους, με αλλόκοτα ήθη κι έθιμα

Από τις πρώτες επαφές Αθήνας – Θράκης του 6^{ου} αι π.Χ (Μιλτιάδης, Πεισίστρατος κ.ά.) έχουμε εμφάνιση θρακών στη λογοτεχνία και αγγειογραφία

Πόλεμος – Μουσική – Θρακικοί μύθοι = το τρίπτυχο της θρακικής επιρροής

Πριν τον 6^ο αιώνα η θράκη στην ποίηση:

ΟΜΗΡΟΣ

ΗΣΙΟΔΟΣ

ΛΥΡΙΚΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ (πχ ΙΒΥΚΟΣ 6^{ος} αι πΧ)

Από τον 6^ο κε εξής:

ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ (ιστορικός, κύκλος Κίμωννα) – ορφικοί χρησμοί, μεταξύ άλλων

ΟΝΟΜΑΚΡΙΤΟΣ (ιστορικός, κύκλος Πεισίστρατου) – το ίδιο

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (λυρικός ποιητής, κύκλος Ιππάρχου αλλά και επαφές με Θεμιστοκλή κι Αριστείδη)

ΟΜΗΡΟΣ

Ιλ. Ι 5, Ψ 230 => Βορέας

Αλλά φοβερή φυγή, αδελφι του κρύου φόβου, κατέλαβε τους Αχαιούς, κι έκρουε λύπη αβάστακτη τους πρώτους των ανδρείων. **Και ως άνεμοι στην θάλασσαν κινούν αντάμα δύο, εάν Βοριάς και Ζέφυρος ορμούν από την Θράκην έξαφνα.**

Κορυφώνεται το κύμα και μαυρίζεται φύκι χύνεται πολύ στην άκραν της θαλάσσης. Ομοία ζάλη εχώριζε των Αχαιών τα στήθη. Και μ' άκρον πόνον στην ψυχήν ο Ατρείδης εγυρνούσε τους ψιλοφώνους κήρυκες αμέσως να προστάξη τους Αχαιούς εις σύνοδον σιγά να συναθροίσουν καλώντας τους κατ' όνομα. Κι εργάζετο αυτός πρώτος. Κι εκάθιζαν περίλυποι

Την ώρα οπού προμηνά το φως ο Εωσφόρος και η χρυσή προβαίν' Ηώς απ' τα θαλάσσια βάθη, η πυρκαϊά μαραίνονταν και έπαυσε η φλόγα

Οι άνεμοι στον τόπον τους εγύρισαν και ο πόντος ολοφούσκωτος στο διάβα τους βογγούσε. Και ανάμερ' από την πυράν κατάκοπος εσύρθη ο Αχιλλεύς κι επλάγιασε, κι ύπνος γλυκός τον πήρε.

Για τον Βορέα, τον βόρειο άνεμο που κατέβαινε από τη Θράκη κι έφερνε το χαλάζι και το χιόνι (Ο 170 - 171. Τ 357 - 358), έλεγαν πως όταν είδε τις φοράδες του Εριχθόνιου, του γιου του Δάρδανου, στην Τροία τις πόθησε και αφού πήρε τη μορφή του ίππου, πλάγιασε μαζί τους. Από την ένωση αυτή γεννήθηκαν δώδεκα πουλάρια που έτρεχαν σαν τον άνεμο, θαρρείς, πετούσαν πάνω από γη και πέλαγο χωρίς να τα αγγίζουν (ομ. Ιλ. Υ. 219 - 229).

Ιλ. Β 596-600 => Θάμυρις

Η Πύλος άνδρες έστειλε και η πάντερπνη Αρήνητο Θρύον, πόρος του Αλφειού, το Αιπύ λαμπρό, τα μέρη και του Κυπαρισσήεντος και της Αμφιγενείας, του Έλους και της Πτελεού, το Δώριον, όπου οι Μούσες ήβραν τον Θράκα Θάμυριν και αλάλητον τον κάμαν,ως γύριζε απ' τον Εύρυπον τον άρχον Οιχαλίας.Πως θα ενικούσ' επαίρονταν αυτός και αν τραγουδούσαν οι Μούσες κόρες του Διός κι εκείνες χολωμένες τον τύφλωσαν. Και της ωδής το χάρισμα το θείον και ακόμη το κιθάρισμα τον κάμαν ν' αστοχήση και τούτους ο Γερήνιος ο Νέστωρ διοικούσε,κι ήσαν καράβια βαθουλά κατόπι του ενενήντα.

Ιλ. Κ 433 κ.ε. => Ρήσος

Και ο Δόλων του αποκρίθηκεν: «Όλ' απ' εμέ θα μάθης καταλεπτώς, όσα ερωτάς. Στο μέρος της θαλάσσης οι τοξοφόροι Παίονες, των Πελασγών το θείον γένος, αυτοί και οι Λέλεγες, οι Καύκωνες και οι Κάρες.Την Θύμβραν οι περήφανοι Μυσοί κι οι Λύκιοι βλέπουν και των Φρυγών οι ιππόμαχοι λαοί και των Μαιόνων. Αλλά προς τι καταλεπτώς να μ' ερωτάτε εις όλα; Εάν θενά πατήσετε το στράτευμα των Τρώων, ιδού οι Θράκες νιόφερτοι και ανάμεσα στην άκρηνύστεροι απ' όλους και μ' αυτούς ο Ρήσος βασιλέας,του Ηιονέως ο υιός. Και οι ίπποι του είναι ωραίοι,μεγάλοι, ανεμόποδες, λευκότεροι απ' το χιόνι

Ο **Ρήσος** στην Ιλιάδα χαρακτηρίζεται ως **θεός-πολεμιστής**, γιατί από τη συμμετοχή του στη μάχη εξαρτάται η έκβαση του πολέμου. Αυτό φαίνεται και στην τραγωδία του Ευριπίδη “Ρήσος”, όπου ο φόνος του Ρήσου αιτιολογείται από την απειλή του ότι μια μέρα και μόνο του ήταν αρκετή να εξοντώσει τον ελληνικό στρατό. Η θεά Αθηνά προειδοποιεί ότι, αν επιζήσει ο Ρήσος μόνο μια νύχτα, δεν θα μπορέσει να τον νικήσει ούτε ο Αίας ούτε ο Αχιλλέας. **Η Μούσα, μητέρα του Ρήσου**, δηλώνει με πλήρη βεβαιότητα ότι ο γιος της, αν και νεκρός, θα συνεχίζει να ζει μέσα στη σπηλιά της πλούσιας ασημένιας γης του Παγγαίου, κοντά στον ποταμόθεο Στρυμόνα ως “ανθρωποδαίμων” (στ. 471-972).

Έτσι ο Ευριπίδης δέχεται ότι ο Ρήσος ήταν Θράκας χθόνιος θεός και σαν τέτοιος μπορούσε ανάμεσα στα άλλα να είναι και **φύλακας και δωρητής του υπόγειου πλούτου**, όπως και ο θράκας ήρωας κατά τη ρωμαϊκή εποχή. Όπως πολλοί θράκες ήρωες, έτσι και ο Ρήσος έχει μέσα του **κάτι από το θεό Ήλιο, την αστραφτερή ασπίδα, τα λευκά άλογα και τη μεγαλοπρέπεια**. Όπως οι άλλοι θεϊκοί βασιλιάδες πεθαίνει νέος και δυνατός, και εξακολουθεί να αγρυπνά πάνω στο λαό του, από κάποια θέση “εορταστικής παρουσίας πλημμυρισμένος από φως”. Μέσα από τη σπηλιά του Παγγαίου, θαμμένος ανάμεσα στις χρυσοφόρες φλέβες του βουνού, αναμφίβολα θα ξυπνήσει και πάλι για το λαό του, αν το απαιτήσει η ανάγκη.

Ένας χρησμός έλεγε ότι, **αν ο Ρήσος και τα άλογα του έπιναν νερό από τον ποταμό Σκάμανδρο κι έτρωγαν χόρτα από την πεδιάδα της Τρωάδας, στη μάχη θα γινόταν ακαταμάχητος και η Τροία δεν θα κυριευόταν ποτέ** (Πίνδαρου απόσπ. 277, σχόλιο στο Κ. 435 της Ιλιάδας). Γι’ αυτό και η Αθηνά βοήθησε τον Οδυσσέα και το Διομήδη να σκοτώσουν το Ρήσο.



Σίτουλα Ζ. Λυκούργου, περ.
360 πΧ

Και οι Αθηναίοι, πριν από τον Ευριπίδη, πίστευαν ότι ο Ρήσος ήταν θρακική θεότητα. Γι' αυτό ο **στρατηγός Άγνων**, που είχε αναλάβει την αποστολή **να καταλάβει την Αμφίπολη** και να ιδρύσει εκεί αθηναϊκή αποικία, έκρινε απαραίτητο να φροντίσει **για τα λείψανα του Ρήσου και να διατάξει να μεταφερθούν στην Αμφίπολη από την Τρωάδα** όπου σύμφωνα με τον Όμηρο βρισκόταν ο τάφος του Ρήσου, και με τον τρόπο αυτό **να εξευμενίσει το θεό-Ρήσο, ώστε αυτός να αρνηθεί να βοηθήσει τους ομοεθνείς του Θρακιώτες στη μάχη με τους Αθηναίους.**

Όμως ο **Ρήσος λατρευόταν ως θεότητα και κατά τη ρωμαϊκή εποχή** από τους Βησσούς της Ροδόπης. Αυτή την πληροφορία μας την άφησε ο Φιλόστρατος, που αναφέρει ότι ο Ρήσος κατοικούσε στη Ροδόπη. Εκεί ως ασχολία είχε την ιπποτροφία, την άσκηση στα όπλα και το κυνήγι. Στο βωμό του Ρήσου έρχονταν αγριόχοιροι, ζαρκάδια κι άλλα αγρίμια του δάσους δύο δύο ή τρία τρία και προσφέρονταν από μόνα τους για θυσία στο βωμό του Ρήσου, χωρίς να είναι δεμένα. Επίσης λένε ότι ο ήρωας Ρήσος έδιωχνε την πανούκλα και τις άλλες επιδημίες από την περιοχή του δικού του ιερού προς τα βουνά και γι' αυτό οι κάτοικοι της Ροδόπης και πολλοί άλλοι έρχονταν στο ιερό του να τον τιμήσουν και να τον λατρεύσουν ως ευεργετικό "δαίμονα". Εδώ παρατηρούμε ότι κοντά στις ιδιότητες του θεού-πολεμιστή και θεού-κυνηγού, υπάρχουν κι αυτές του θεού-θεράποντα, σωτήρα, αλεξίκακου, τις οποίες ιδιότητες κατείχε και ο θράκας ήρωας. Ως προς το όνομα "Ρήσος", αναφέρεται ότι αυτό είναι ένα από τα επίθετα του θράκα ήρωα και σημαίνει στα θρακικά "βασιλιάς", "κύριος" βλ. αναθηματικά ανάγλυφα κατά τη ρωμαϊκή εποχή είναι η ανάλογη σ' αυτόν ελληνική μετάφραση..



Θράκας ήρωας-ιππέας, από το Haskono, Βουλγαρία (Ρήσος, Σαβάζιος ή θεός του Κάτω Κόσμου...???)

Οδ. ι 196-212 => Μάρων

Τότες στους άλλους μου ακριβούς συντρόφους παραγγέλνω
εκεί να καρτερήσουνε, το πλοίο για να φυλάγουν,
195 και δώδεκα διαλέγοντας συντρόφους, έναν κι έναν,
ξεκίνησα με ασκί τραγιού, καλό κρασί γεμάτο.

**Μου τό 'χε δώσει ο Μάρωνας, του Ευανθέα ο γόνος,
ιερέας του Απόλλωνα, της Ίσμαρος προστάτη,
που αυτόν, γυναίκα και παιδί διαφέντεψα από σέβας,
200 τ' είχε του Φοίβου Απόλλωνα το φουντωμένο δάσος
λημέρι του· και μού 'φερε μεγάλα δώρα τότες.**

**Μου χάρισ' εφτά τάλαντα χρυσάφι δουλεμένο,
κροντήρι, ασήμι μοναχό, και δώδεκα λαγήνες
μου γέμισε άσμιχτο κρασί, γλυκό πιυτό και θείο,
205 που δούλος δεν το γνώριζε στο σπίτι ή παρακόρη,
μόνε η γυναίκα του κι αυτός, και μιά κελάρισσά του.**

Και για να πιούνε το γλυκό μαύρο κρασί, **ένα μόνο
ποτήρι σε είκοσι έφτανε μέτρα νερό να χύση,**
210 κι απ' το κροντήρι ανέβαινε το μοσκοβολητό του,
θάμα μονάχο· και κανείς να τ' αρνηθή δεν μπορείε.

Γέμισ' ασκί τρανό μ' αυτό, πήρα μαζί και σάκκο
προμήθειες, τί απαρχής εγώ το μάντεψα στο νου μου
πως άντρα δύναμη πολλή ζωσμένο θ' ανταμώσω,
215 άγριο, που μήτε το σωστό μήτε το δίκιο νιώθει.



Κίκονες, αρχαία Ισμαρος και νυν Μαρώνεια

ΗΣΙΟΔΟΣ

απ. 81-83, 138, 241 => Φινέας

Scholiast on Apollonius Rhodius, Arg. ii. 181: Hesiod in the Great Eoiae says that Phineus was blinded because he told Phrixus the way

*Scholiast on Apollonius Rhodius, Arg. ii. 178: But according to **Hesiod (Phineus) was the son of Phoenix, Agenor's son and Cassiopea. Hesiod says he had two sons, Thynus and Mariandynus.***

Ephorus 1730 in Strabo, vii. 302: Hesiod, in the so-called Journey round the Earth, says that Phineus was brought by the Harpies 'to the land of milk-feeders 1731 who have waggons for houses.'

Θεογ. 378 => Βορέας

Και στον Αστραίο γέννησε η Ηώ τους γενναιόψυχους ανέμους,
το Ζέφυρο που φέρνει ξαστεριά και **το γοργόδρομο Βοριά**
και το Νοτιά, αφού η θεά με το θεό ερωτικά κοιμήθηκε.

απ. 246 => Θάμυρις

”πατέρας του Ομήρου»

IBΥΚΟΣ – ποιητής ερωτικών κυρίως ποιημάτων
απ. 25 Page «Ονομάκλυτον Ορφήν»

απ. 286 Page «Θρηίκιο Βορέα»

Την άνοιξη οι κυδωνιές ανθίζουν,
ρουφούν το νερό των ποταμών,
εκεί στον άπáτητο Νεραϊδόκηπο.
Κάτω από τα ισκιερά αμπελόφυλλα
αρχίζουν να γρομπιάζουν τα σταφύλια. 15
Ο Ερωτας ο δικός μου δεν κοιμάται ολοχρονίς.

Βοριάς Θρακιώτης σηκώνεται
από την Κύπριδα και αστραποβολεί
αδίστακτος, σκοτεινός λυσομανά
και συνταράζει την καρδιά μου σύρριζα.

(μετάφραση Μ. Ζ. Κοπιδάκης)

ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ (Σούδα, λεξικό) = συγκέντρωσε ορφικά ποιήματα, αναφέρει τον μύθο **Βορέα κι Ωρείθυιας**, τους Ορφέα, Φιλάμμωνα, Φινέα, Εύμολπο και Λυκούργο



Αρπαγή αθηναίας
πριγκήπισσας από τον Ιλισσό
στη Θράκη και βίαια
συνεύρεση → Ζήτης και
Κάλαϊς, Χιόνη και Κλεοπάτρα

Φιλάμμων = μουσικός
θράκας, γιος του απολλωνα
και της χιόνης, πατερας του
Θάμυρι και ετεροθαλής
αδελφός του Εύμολπου

ΟΝΟΜΑΚΡΙΤΟΣ (Ηρ. 7.6) ποιητής και χρησμολόγος, συγκέντρωσε χρησμούς Μουσαίου και ίσως να συνέγραψε τα «Ορφικά»»Εμβόλιμοι δικοί του χρησμοί...=> διαφυγή στην Περσία και με δική του παρότρυνση ο Ξέρξης πέφτει στην παγίδα να επιτεθεί κατά της Ελλάδας...

Ηρ. 7.6

Πρώτα πρώτα έφτασαν αγγελιοφόροι των Αλευάδων από τη Θεσσαλία και καλούσαν το βασιλιά να βαδίσει εναντίον της Ελλάδας· απ' τη μεριά τους, έλεγαν, ολόψυχα θα ταχθούν στο πλευρό του (κι οι Αλευάδες ήταν βασιλιάδες της Θεσσαλίας)· και κατόπιν, οι Πεισιστρατίδες που είχαν ανεβεί στα Σούσα, χρησιμοποιώντας την ίδια γλώσσα με την οποία του μιλούσαν και οι Αλευάδες — μάλιστα σ' αυτά πρόσθεταν κάτι που έκανε την πρότασή τους πιο ελκυστική:

[7.6.3] ανέβηκαν στην αυλή του έχοντας μαζί τους τον Ονομάκριτο, Αθηναίο χρησμολόγο που είχε στην κατοχή του τους χρησμούς του Μουσαίου, αφού πρώτα έδωσαν τέλος στην έχθρα που τους χώριζε. Δηλαδή ο Ίππαρχος, ο γιος του Πεισιστράτου, όταν ο Λάσος από την Ερμιόνη συνέλαβε επ' αυτοφώρω τον Ονομάκριτο να νοθεύει τους χρησμούς του Μουσαίου προσθέτοντας πως θ' αφανίζονταν στο βυθό της θάλασσας τα νησιά που βρίσκονται στην περιοχή της Λήμνου, [7.6.4] γι' αυτό το λόγο ο Ίππαρχος τον εξόρισε, ενώ προηγουμένως τον είχε δεξί του χέρι. Τότε λοιπόν ανεβαίνοντας μαζί τους, όποτε βρισκόταν μπροστά στον βασιλιά, κι οι Πεισιστρατίδες τον παρουσίαζαν ως αξιόπιστο υποκείμενο, απάγγελνε τους χρησμούς επιλεκτικά: αν υπήρχε κάτι που μιλούσε για αποτυχία των βαρβάρων, το αποσιωπούσε εντελώς, και διάλεγε να πει τους πιο αίσιους, δηλαδή πως ήταν γραμμένο να γεφυρωθεί ο Ελλήσποντος από Πέρση, και προδιέγραφε την προέλαση των Περσών. [7.6.5] Κι αυτός λοιπόν με τους χρησμούς του βοηθούσε προς αυτή την κατεύθυνση, όπως και οι Πεισιστρατίδες και οι Αλευάδες, που τάσσονταν αναφανδόν στο πλευρό του.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ – μύθος αρπαγής Ωρείθυιας και βοήθεια Βορέα στους Αθηναίους κατά των Περσών στο Αρτεμίσιο (βλ. χρησμό... Για γαμπρό από τη Θράκη και ιερό Βορέα στον Ιλισσό) – μαγεία μουσικής Ορφέα

Σούδα

Σιμωνίδης, Λεωπρεποῦς, Ἰουλιήτης τῆς ἐν Κέω τῆ νήσῳ πόλεως, λυρικός, μετὰ Στησίχορον τοῖς χρόνοις: ὃς ἐπεκλήθη Μελικέρτης διὰ τὸ ἠδύ. καὶ τὴν μνημονικὴν δὲ τέχνην εὗρεν οὗτος: προσεξεῦρε δὲ καὶ τὰ μακρὰ τῶν στοιχείων καὶ διπλᾶ καὶ τῆ λύρα τὸν τρίτον φθόγγον. γέγονε δ' ἐπὶ τῆς πεντηκοστῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος, οἱ δὲ γεγράφασι. καὶ παρέτεινε μέχρι τῆς βιοῦς ἔτη **καὶ γέγραπται αὐτῷ Δωρίδι διαλέκτῳ ἢ Καμβύσου καὶ Δαρείου βασιλεία καὶ Ξέρξου ναυμαχία καὶ ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχία, δι' ἐλεγείας: ἢ δ' ἐν Σαλαμῖνι μελικῶς:** θρῆνοι, ἐγκώμια, ἐπιγράμματα, παιᾶνες καὶ τραγωδίαι καὶ ἄλλα. οὗτος ὁ Σιμωνίδης μνημονικός τις ἦν, εἴπερ τις ἄλλος. τούτῳ δ' ἦν ἐοικὼς Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς: ὃς τὴν μὲν φωνὴν σιωπῆ κατεῖχε, πλεῖστα δὲ εἰς μνήμην ἀνελέγετο: τό τε μνημονικὸν ἑκατοντούτης γενόμενος ἔρωτο ὑπὲρ τὸν Σιμωνίδην. καὶ ὕμνος αὐτῷ τις ἐς τὴν μνημοσύνην ἦδετο: ἐν ᾧ πάντα μὲν ὑπὸ τοῦ χρόνου μαραίνεσθαί φησιν, αὐτὸν γε μὴν τὸν χρόνον ἀγήρω τε καὶ ἀθάνατον παρὰ τῆς μνημοσύνης εἶναι.

534 Schol. Ap. Rhod. 1. 211–15c (p. 26 Wendel)

τὴν δὲ **Ὠρείθυιαν** Σιμωνίδης ἀπὸ Βριλησσοῦ (Naeke: βριλισσοῦ L, Ἴλισσοῦ (e schol. d) H, om. P) φησιν **ἀρπαγεῖσαν ἐπὶ τὴν Σαρπηδονίαν πέτραν τῆς Θράκης ἐνεχθῆναι**. . . . ἡ δὲ Ὠρείθυια Ἐρεχθέως θυγάτηρ, ἦν ἐξ Ἀττικῆς **ἀρπάσας ὁ Βορέας ἤγαγεν εἰς Θράκην** κάκεῖσε συνελθὼν ἔτεκε Ζήτην καὶ Κάλαιν, **ὡς Σιμωνίδης ἐν τῇ ναυμαχίᾳ**.

[Ηρ. 7.189.1] Και λέγεται πως οι Αθηναίοι ύστερ' από χρησμό **έκαναν επίκληση στο Βοριά,** καθώς προηγουμένως **είχαν πάρει άλλο χρησμό, να καλέσουν σύμμαχο τον γαμπρό τους.** Ο Βοριάς, κατά την παράδοση των Ελλήνων, έχει γυναίκα από την Αττική, την Ωρείθυια, τη θυγατέρα του Ερεχθέα. [7.189.2] Λοιπόν, σύμφωνα με τη φήμη που διαδόθηκε, οι Αθηναίοι, ξεκινώντας απ' αυτή τη συγγένεια, έδωσαν την εξήγηση πως ο γαμπρός του χρησμού είναι ο Βοριάς, κι έτσι, αγκυροβολημένοι στη Χαλκίδα της Εύβοιας, μόλις είδαν να δυναμώνει το αγριοκαίρι (ή και νωρίτερα), πρόσφεραν θυσίες και καλούσαν τον Βοριά και την Ωρείθυια να έρθουν σε βοήθειά τους και να κάνουν συντρίμμια τα καράβια των βαρβάρων, όπως και πρωτύτερα στα νερά του Άθω. [7.189.3] Τώρα, αν αυτή ήταν η αιτία να ξεσπάσει ο Βοριάς πάνω στους βαρβάρους που ήταν αγκυροβολημένοι, δεν είμαι σε θέση να το πω· **πάντως οι Αθηναίοι λένε πως και την πρώτη φορά τούς βοήθησε, και τότε απ' την αρχή ως το τέλος δικό του ήταν αυτό το έργο·** κι όταν γύρισαν στην πόλη τους, **έχτισαν ναό του Βοριά, στις όχθες του Ιλισσού.**

5^{ος} αιώνας

ΤΙΜΟΘΕΟΣ ποιητής, *Πέρσαι*, αποσπάσματα μόνο: παρουσιάζει τον **Ορφέα** ως ευρετή της λύρας και αναφέρει ως μητέρα του τη μούσα Καλλιόπη

ΠΙΝΔΑΡΟΣ ποιητής αναφέρει ως **πατέρα του Ορφέα τον Απόλλωνα** (Πυθ. 4. 176/7), αναφέρει τον Οίαγρο – ποταμό και βασιλιά Θράκης (απ. 139.9), Ορφέας στην Αργοναυτική εκστρατεία (4.176/7), και ονομάζει τη Θράκη «**θραϊκίαν γαίαν αμπελόεσσαν τε και εύκαρπον και χθόνα πολύδωρον**»

(για την Αργοναυτική εκστρατεία)

«Και από τον Απόλλωνα ήρθε ο περίφημος (δοξασμένος, παινεμένος) **Ορφέας**, πατέρας των τραγουδιστών που παίζει φόρμιγγα»

ΤΡΑΓΙΚΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

Αισχύλος – τριλογία *Λυκούργεια* – *Ηδωνοί*, *Βασσάραι*, *Νεανίσκοι* & το σατυρικό δράμα *Λυκούργος* (466-459 πΧ – σύγχρονη με τον 4^ο Πυθιόνικο του Πινδάρου)

Βασσάραι: φόνος Ορφέα από τις Θράσες => μεγάλη διάδοση του θέματος στην αττική αγγειογραφία – Το ίδιο θέμα πραγματεύονται κι άλλοι ποιητές όπως ο **Αριστέας** (*Ορφέας*) και η τριλογία *Λυκούργεια* του **Πολυφράσμωνα**

Ίσως στην ίδια τριλογία ο Αισχύλος να παρουσίαζε και τον μύθο του **Θάμυρι**

Ηδωνοί = περιπέτεια του **Λυκούργου**, μανία-τιμωρία από τον Διόνυσο

ΣΗΜΕΙΩΝΕΤΑΙ την εποχή που διδάχθηκε η τριλογία του Αισχύλου οι Αθηναίοι είχαν πλήθος επιχειρήσεων στη Θράκη και μάλιστα γνώρισαν παταγώδη αποτυχία στον Δραβήσκο κατά των ενωμένων θρακικών φύλων (περ. 465 πΧ)

Στο έργο *Ικέτιδες* και στο έργο *Αγαμέμνων* παρουσιάζεται ο μύθος του **Τηρέα**, άρα φαίνεται πως ήταν γνωστός ήδη στις αρχ 5^{ου} αι πΧ

ΒΑΣΣΑΡΑΙ –

Ερατοσθένης, αστερ. 24 = ο Ορφείας δεν υμνούσε τον Διόνυσο αλλά θεωρούσε τον Ήλιο ως τον σπουδαιότερο θεό και τον λάτρευε ως Απόλλωνα – έσπευδε κάθε ξημέρωμα στην κορυφή του Παγγαίου να αναतिकρύσει τον Ηλιο – και ο Διόνυσος θύμωσε κι έστειλε τις Βασσαρίδες εναντίον του, οι οποίες τον εσπάραξαν και πέταξαν τα μέλη του ολούθε. Οι μούσες τα περισυνέλεξαν και τον έθαψαν στα Λείβηθρα (πρόποδες Ολύμπου)

Βασσάρες/Βασσαρίδες = θράσες μαινάδες (ή και φρυγικής και λυδικής καταγωγής) ενδεδυμένες με αλωπεκή, μακρείς χιτώνες – βασσάρα μαλλον σημαίνει αλεπού

ΗΔΩΝΟΙ

Απολλόδωρος, Βιβλ. 3. 5.1:

Διόνυσος δὲ εὐρετῆς ἀμπέλου γενόμενος, Ἦρας μανίαν αὐτῷ ἐμβαλούσης περιπλανᾶται Αἴγυπτόν τε καὶ Συρίαν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον Πρωτεὺς αὐτὸν ὑποδέχεται βασιλεὺς Αἰγυπτίων, αὔθις δὲ εἰς Κύβελα τῆς Φρυγίας ἀφικνεῖται, κάκεῖ καθαρθεὶς ὑπὸ Ῥέας καὶ τὰς τελετὰς ἐκμαθὼν, καὶ λαβὼν παρ' ἐκείνης τὴν στολήν, [ἐπὶ Ἰνδοῦς] διὰ τῆς Θράκης ἠπειγέτο. **Λυκοῦργος δὲ παῖς Δρύαντος, Ἦδωνῶν βασιλεύων, οἱ Στρυμόνα ποταμὸν παροικοῦσι, πρῶτος ὑβρίσας ἐξέβαλεν αὐτόν. καὶ Διόνυσος μὲν εἰς θάλασσαν πρὸς Θέτιν τὴν Νηρέως κατέφυγε, Βάκχαι δὲ ἐγένοντο αἰχμάλωτοι καὶ τὸ συνεπόμενον Σατύρων πλῆθος αὐτῷ. αὔθις δὲ αἱ Βάκχαι ἐλύθησαν ἐξαίφνης, Λυκούργω δὲ μανίαν ἐνεποίησε Διόνυσος. ὁ δὲ μεμηνῶς Δρύαντα τὸν παῖδα, ἀμπέλου νομίζων κλῆμα κόπτειν, πελέκει πλήξας ἀπέκτεινε, καὶ ἀκρωτηριάσας αὐτὸν ἐσωφρόνησε. τῆς δὲ γῆς ἀκάρπου μενούσης, ἔχρησεν ὁ θεὸς καρποφορήσειν αὐτήν, ἂν θανατωθῆ Ἴυκοῦργος. Ἦδωνοὶ δὲ ἀκούσαντες εἰς τὸ Παγγαῖον αὐτὸν ἀπαγαγόντες ὄρος ἔδησαν, κάκεῖ κατὰ Διονύσου βούλησιν ὑπὸ ἵππων διαφθαρεῖς ἀπέθανε.**

Αισχύλου Φινέας (από την Τριλογία *Πέρσαι, Γλαύκος Ποτνιεύς, Φινέας του 472 πΧ*) => τιμωρία με τις Άρπυιες και απελευθέρωση από τους γιούς του Βορέα

[Απολ. Βιβλ. Α 9,21] έντεϋθεν άναχθέντες καταντῶσιν εἰς τὴν τῆς Θράκης Σαλμυδησσόν, ἔνθα ὤκει Φινεὺς μάντις τὰς ὄψεις πεπηρωμένος. τοῦτον οἱ μὲν Ἀγήνορος εἶναι λέγουσιν, οἱ δὲ Ποσειδῶνος υἷόν· καὶ πηρωθῆναί φασιν αὐτὸν οἱ μὲν ὑπὸ θεῶν, ὅτι προέλεγε τοῖς ἀνθρώποις τὰ μέλλοντα, οἱ δὲ ὑπὸ Βορέου καὶ τῶν Ἀργοναυτῶν, ὅτι πεισθεὶς μητριᾷ τοὺς ἰδίους ἐτύφλωσε παῖδας, τινὲς δὲ ὑπὸ Ποσειδῶνος, ὅτι τοῖς Φρίξου παισὶ τὸν ἐκ Κόλχων εἰς τὴν Ἑλλάδα πλοῦν ἐμήνυσεν. ἔπεμψαν δὲ αὐτῷ καὶ τὰς ἀρπυίας οἱ θεοί· πτερωταὶ δὲ ἦσαν αὗται, καὶ ἐπειδὴ τῷ Φινεῖ παρετίθετο τράπεζα, ἐξ οὐρανοῦ καθιπτάμεναι τὰ μὲν πλείονα ἀνήρπαζον, ὀλίγα δὲ ὅσα ὀσμῆς ἀνάπλεα κατέλειπον, ὥστε μὴ δύνασθαι προσενέγκασθαι. βουλομένοις δὲ τοῖς Ἀργοναύταις τὰ περὶ τοῦ πλοῦ μαθεῖν ὑποθήσεσθαι τὸν πλοῦν ἔφη, τῶν ἀρπυιῶν αὐτὸν ἐὰν ἀπαλλάξωσιν. οἱ δὲ παρέθεσαν αὐτῷ τράπεζαν ἐδεσμάτων, ἄρπυιαι δὲ ἐξαίφνης σὺν βοῇ καταπτᾶσαι τὴν τροφήν ἤρπασαν. θεασάμενοι δὲ οἱ Βορέου παῖδες Ζήτης καὶ Κάλαϊς, ὄντες πτερωτοί, σπασάμενοι τὰ ξίφη δι' ἀέρος ἐδίωκον. ἦν δὲ ταῖς ἀρπυίαις χρεῶν τεθνάναι ὑπὸ τῶν Βορέου παίδων, τοῖς δὲ Βορέου παισὶ τότε τελευτήσειν ὅταν διώκοντες μὴ καταλάβωσι. ... [Α 9,22] ἀπαλλαγεῖς δὲ τῶν ἀρπυιῶν Φινεὺς ἐμήνυσε τὸν πλοῦν τοῖς Ἀργοναύταις, καὶ περὶ τῶν συμπληγάδων ὑπέθετο πετρῶν τῶν κατὰ θάλασσα

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

Θάμυρας (χαμένο σήμερα) με τον ποιητή να κρατάει τον πρωταγωνιστικό ρόλο και μάλιστα είχε τέτοια απήχηση που στην Ποικίλη Στοά στην Αθημαϊκή Αγορά ο Σοφοκλής απεικονίζεται στις τοιχογραφίες ως Θάμυρις!

Στην *Αντιγόνη* 955-965 αναφέρει τον μύθο του Λυκούργου και μετά του Φινέα (η μητριά να τυφλώνει τα παιδιά!)

«Στη μαύρη με τα δυό τα σκέλη θάλασσα, στο θρακικό Σαλμηδησό του Βόσπορου, τον αφιλόξενο, ο Άρης ο προστάτης είδε τις άδειες κόγχες των τέκνων του Φινέα, μάτια τυφλά που τα ξερρίζωσε το λυσσασμένο χέρι της μητριάς τους της κακιάς, σαν έμπηγε τα νύχια της και τις σαΐτες τ' αργαλειού στις κόρες. Λυώνανε τα καημένα τα παιδιά και κλαίγανε τη μάνα, γιατί τα γέννησε. Κι ήταν η μάνα τους εγγόνι του Ερεχθέα που 'χε πατέρα της το φτερωτό Βοριά που τη μεγάλωσε μεσ' στις ανεμοθύελλες, και δρασκελούσε πάνω απ' τους γκρεμούς, πάνω στους πάγους σαν άτι φτερωτό. Κόρη θεών ήταν, μα τη γκρεμίσανε κι αυτήν, μοίρες αθάνατες, παιδί μου.»

Τηρέας – δράμα του 431 πΧ, χρονιά συμμαχίας Αθηναίων – Οδρυσών. Τηρέας – Τηρέυς και προπαγάνδα για να κερδίσουν τον Σιτάλκη... Βλ. σχόλια Θουκυδίδη 2.29

Φινέας – τουλάχιστον 2 τραγωδίες συνέγραψε με αυτό το όνομα!! Περιγράφουν πώς τύφλωσε ο φινέας τα παιδιά του στο πρώτο κι έπειτα την τιμωρία κι απελευθέρωσή του στο δεύτερο, μάλλον περ τα μέσα 5^{ου} αι πΧ – θεωρείται ότι «δημιούργησε» πολλά στοιχεία του μύθου ο ίδιος ο Σοφοκλής π.χ. ο Ασκληπιός ως σωτήρας! ΕΓΚΛΗΜΑ & ΤΙΜΩΡΙΑ

Θουκ 2.29

Κατά το ίδιον θέρος, **οι Αθηναίοι, θέλοντες επίσης να επιτύχουν την συμμαχίαν του βασιλέως των Θρακών Σιτάλκου, υιού του Τήρεω**, διώρισαν πρόξενόν των τον Αβδηρίτην Νυμφόδωρον, υιόν του Πύθεω, τον οποίον εθεώρουν προηγουμένως εχθρόν, και τον προσεκάλεσαν εις τας Αθήνας, διότι ήτο γυναικάδελφος του Σιτάλκου, επί του οποίου ήσκει μεγάλην επιρροήν. **Ο Τήρης αυτός, ο πατήρ του Σιτάλκου, υπήρξεν ο πρώτος ιδρυτής του μεγάλου εκείνου βασιλείου των Οδρυσών**, το οποίον είχεν έκτασιν μεγαλυτέραν από την επίλοιπον Θράκην, καθόσον υπάρχουν και πολλοί ανεξάρτητοι Θράκες. **Προς τον Τηρέα, ο οποίος είχε νυμφευθή από τας Αθήνας την Πρόκνην, θυγατέρα του Πανδίωνος, καμμίαν δεν έχει συγγένειαν ο Τήρης αυτός, ουδέ καν από την ιδίαν Θράκην κατήγοντο. Ο Τηρέυς τώνοντι κατώκει εις την Δαύλειαν, της περιφερείας, η οποία σήμερον ονομάζεται Φωκίς**, και η οποία τότε κατωκείτο από Θράκας, και εις την χώραν αυτήν αι δύο γυναίκες, Πρόκνη και Φιλομήλα, διέπραξαν το εναντίον του Ίτυος ανοσιούργημα. Πολλοί από τους ποιητάς μάλιστα, οσάκις μνημονεύουν την αηδόνα, επονομάζουν το πτηνόν τούτο Δαυλιάδα. Άλλωστε ο Πανδίων φυσικώτερον ήτο να δώση εις γάμον την θυγατέρα του εις τόσον μικράν απόστασιν, χάριν αμοιβαίας υποστηρίξεως, παρά μεταξύ των Οδρυσών, εις απόστασιν τόσων ημερών δρόμου. **Ενώ ο Τήρης, περί του οποίου ενταύθα ο λόγος, και ο οποίος υπήρξεν ο πρώτος κραταιός βασιλεύς των Οδρυσών, ούτε καν το ίδιον όνομα είχε**. Τούτου ακριβώς τον υιόν Σιτάλκην επεδίωκαν να καταστήσουν σύμμαχον οι Αθηναίοι, διότι ήθελαν να τους συνδράμη να καθυποτάξουν τας πόλεις της Χαλκιδικής και νικήσουν τον Περδίκκαν. ..

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

Ο Αριστοφάνης στις *Θεσμοφοριάζουσες* 280 αναφέρει ότι ο Ευριπίδης είχε θράσσα σκλάβο => τι μας δείχνει αυτό;;;

Άλκηστις – η παλιότερη αναφορά στην κατάβαση του Ορφέα στον Άδη, αναφορά στον θράκα Διομήδη, γιο του Άρη (481-506) και παρόμοια σχόλια στον *Ηρακλή Μαινόμενο* (380-385)

Ερεχθεύς (423/22 πΧ) χαμένη τραγωδία με θέμα τη συμμαχία της ελευσίνας με τους θρακες και τον Εύμπολο κατά των Αθηναίων και του Ερεχθέα

Ρησος – πραγματεύεται τον μύθο του ομώνυμου βασιλιά και αναφέρει τον Θάμυρι και τον Τηρέα, ο τελευταίος εμφανίζεται και σε άλλα έργα του Ευριπίδη όπως *Ηρακλής Μαινόμενος* (1021-1023) και *Ελένη* (1106-1114)

ΦΙΛΟΚΛΗΣ

Πανδιονίς – πριν το 414 πΧ (τότε παρουσιάστηκαν οι *Ορνιθες* του Αριστοφάνη, όπου αναφέρεται η εν λόγω τετραλογία) – εδώ ξανά ο μύθος του Τηρέα

Αλκηστις – Αδμητος για Ορφέα:

Και στα όνειρά μου θάρχεσαι να ευφραίνης την ψυχή μου, γιατί κι' αυτό ευχαριστεί, στον ύπνο σου να βλέπης έστω και λίγο, μια στιγμή, εκείνον που αγαπούσες. **Μ' αν είχα κ' εγώ χάρισμα, φωνή σαν του Ορφέως, την Περσεφόνην να μπορώ κ' εγώ να συγκινήσω ή και τον Πλούτωνα, γοργά θα έτρεχα στον Άδη** και ούτε τον ψυχοπομπόν θα τρόμαζα, μα ούτε ο Κέρβερος θα μ' έκανε στον κόσμο να γυρίσω χωρίς εσένα. Τώρα πια, περίμενε με κάτω κ' ετοίμασε τα δώματα, κοντά σου να καθίσω.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Αναφορές στις κωμωδίες του σε θράκες θνητούς και ήρωες

Π.χ. Φινέας στον *Πλούτο*, Μουσαίος στους *Βατράχους* 1033, Τηρέας στις *Ορνιθες* (*Έποπας και Τσαλαπετεινός*), Βενδίδα στο έργο *Λημνία*

(*Αισχύλος στους Βατράχους*)

*ταῦτα γὰρ ἄνδρας χρὴ ποιητὰς ἀσκεῖν. σκέψαι γὰρ ἀπ' ἀρχῆς
ὡς ὠφέλιμοι τῶν ποιητῶν οἱ γενναῖοι γεγένηται.*

*Ὅρφευς μὲν γὰρ τελετὰς θ' ἡμῖν κατέδειξε φόνων τ' ἀπέχεσθαι,
Μουσαῖος δ' ἐξακέσεις τε νόσων καὶ χρησμούς, Ἡσίοδος δὲ
γῆς ἐργασίας, καρπῶν ὥρας, ἀρότους: ὁ δὲ θεῖος Ὅμηρος
1035 ἀπὸ τοῦ τιμὴν καὶ κλέος ἔσχεν πλὴν τοῦδ' ὅτι χρήστ' ἐδίδαξεν,
τάξεις ἀρετὰς ὀπλίσεις ἀνδρῶν;*

ΚΡΑΤΙΝΟΣ

Αναφέρει τη Βενδίδα στις *Θράσσαι* , περ. 442 πΧ, έργο παλιότερο από την εισαγωγή της λατρείας της θεάς στην Αθήνα το 430-429 πΧ - - ΤΙ ΜΑΣ ΔΕΙΧΝΕΙ ΑΥΤΟ;

ΑΤΤΙΚΑ ΑΓΓΕΙΑ ΜΕ ΘΡΑΚΙΚΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

Ανάμεσα στα πολλά και ποικίλα θέματα που απεικονίζονται στα αττικά αγγεία διακρίνονται κάποια που λόγω της θεματικής τους συνάφειας με τη Θράκη, απαρτίζουν μια ενότητα που θα μπορούσε να ονομαστεί συμβατικά **Θρακικός κύκλος**. Πρόκειται δηλ. **για παραστάσεις που το περιεχόμενό τους σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα, με την αρχαία Θράκη, τους μύθους και τους κατοίκους της**

το ενδιαφέρον των αγγειογράφων του Αττικού Κεραμικού για τη Θράκη ξεκίνησε βεβαιωμένα **τουλάχιστον στο β' μισό του 6ου αι. π.Χ. και συνεχίστηκε μέχρι και τις αρχές του 4ου προχριστιανικού αιώνα, με τον 5ο αι. π.Χ. να αποτελεί την εποχή της ακμής του.**

Μεμονωμένες παραστάσεις που το περιεχόμενό τους έχει κάποιες έμμεσες αναφορές στη Θράκη, εντοπίζονται ήδη από τον 7ο αι. π.Χ.,

ΤΙ ΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΑΦΟΡΜΗ ΓΙΑ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ;;;

Σκεφτείτε τα όσα είπαμε στο ιστορικό πλαίσιο

ΤΙ ΤΡΑΒΟΥΥΣΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ;;;

Σκεφτείτε τα όσα αναφέραμε για τα χαρακτηριστικά των θρακών και τις σχέσεις μεταξύ των δύο πλευρών

α) παραστάσεις θνητών και

β) κόσμος του μύθου.

Στη δεύτερη κατηγορία εντάσσονται **μυθικοί βασιλείς και ήρωες της Θράκης**, αλλά και **θεότητες και προσωποποιήσεις**. Ο διάσημος μουσικός **Ορφέας**, αλλά και ο άγριος άνεμος **Βορέας**, ο **Φινέας** με τις Άρπυιες και ο βασιλιάς **Λυκούργος** με τη μανία του κ.ά.

Από τι επηρεάζεται η αγγειογραφία;;;;;

Θνητοί Θράκες

Ηρόδοτος: φημισμένοι πολεμιστές βλ και σχετικά αγγεία

ΑΛΛΑ – ΕΙΝΑΙ ΟΛΟΙ ΘΡΑΚΕΣ;;; 'Η απλά ένδειξη εξωτικού, ξένου, ανατολίζοντος ή ακόμη και της μόδας στην ενδυμασία;;;

Χαρακτηριστικά: ενδυμασία, όπλα, φυσιγνωμία
Κυρίως Ιππείς και πολεμιστές

Απαντώνται σε σκηνές καθημερινού βίου και μυθολογίας

Θράσες

Ξεχωρίζουν από τα τατουάζ, τα ιδιαίτερα φυσιγνωμικά χαρακτηριστικά και την ενδυμασία

Απαντώνται σε σκηνές καθημερινού βίου και μυθολογίας

ΠΟΙΚΙΛΙΑ

TA NEA

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρωτόκολλο της κυβέρνησης
ΠΡΟΣΤΑΣΙΝΕΙ τον κίνηση και χρήση
των μέσων μαζικής μεταφοράς
-ΑΝΤΙΤΑ ΒΑΡΕΜΕΝ- (αεροπλάνο και λεωφορείο)
και προτείνει εναλλακτικές λύσεις για τους
πόλεμους. **ΒΕΛΩΝΕΙ** ορισμένες διαδικασίες της υγείας
-Ο **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ** και ο **ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ**

ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΑ «ΝΕΑ»

 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ	 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ
---	---

ΚΟΡΩΝΟΪΟΣ ΘΑ ΑΝΤΕΞΟΥΜΕ

ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ (ΕΚΕΚ) -
ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΑ «ΝΕΑ»
ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΑ «ΝΕΑ»

Το ΝΕΑ είναι η εφημερίδα της Νέας Δημοκρατίας
και της Κεντρικής Επιτροπής του Κόμματος

ΕΙΣΤΑ ΣΥΝΤΡΑΦΕΙΣ ΣΤΑΘΕΡΑ 10 - 40€

 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ	 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ
 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ	 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ
 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ	 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ
 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ	 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ
 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ	 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ
 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ	 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ
 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ	 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ
 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ	 ΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ Πρώτος αντιπρόεδρος του ΕΚΕΚ Πρόεδρος του ΕΚΕΚ πρώην πρόεδρος ΕΚΕΚ Πρόεδρος ΕΚΕΚ

Γίνε συνδρομητής

TA NEA
21.03.2020

Θουκ. 2.47-54 – Καλοκαίρι 430πΧ – Αθήνα – Εισβολή Πελοποννησίων στην Αττική

http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/anthology/literature/browse.html?text_id=239

[3] Και πριν παρέλθουν πολλάί ημέραι από της εισβολής, παρουσιάσθη διά πρώτην φοράν εις τας Αθήνας ο λοιμός, ο οποίος ελέγετο μεν ότι είχεν ενσκήψει προηγουμένως πολλαχού, και εις την Λήμνον και εις άλλας χώρας, **αλλά πουθενά δεν εμνημονεύετο λοιμώδης νόσος τοιαύτης εκτάσεως, ούτε φθορά ανθρώπων τόσοσ μεγάλη.** [4] Διότι ούτε ιατροί, οι οποίοι, αγνοούντες την φύσιν της ασθενείας, **επεχείρουν διά πρώτην φοράν να την θεραπεύσουν, αλλ' απέθνησκαν οι ίδιοι μάλλον, καθόσον και περισσότερον ήρχοντο εις επαφήν με αυτήν, ούτε άλλη καμία ανθρωπίνη τέχνη ηδύνατο να βοηθήση.** Ό,τι αφορά εξ άλλου τας προς τους θεούς παρακλήσεις ή τας προς τα μαντεία επικλήσεις και τα τοιαύτα, τα πάντα ήσαν ανωφελή, και επί τέλους οι άνθρωποι, καταβληθέντες από το κακόν, παρητήθησαν αυτών.

[48] **Η νόσος ήρχισε το πρώτον, ως λέγεται, από την νοτίως της Αιγύπτου κειμένην Αιθιοπίαν,** από όπου κατέβη έπειτα εις την Αίγυπτον και την Λιβύην και επεξετάθη εις το πλείστον μέρος της Περσικής αυτοκρατορίας. [2] Εις δε την πόλιν των Αθηνών ενέσκηψεν αιφνιδίως και προσέβαλε κατά πρώτον τους κατοίκους του Πειραιώς, και διά τούτο ελέχθη από αυτούς ότι οι Πελοποννήσιοι είχαν ρίψει δηλητήριον εις τας δεξαμενάς, διότι κρήναι δεν υπήρχαν ακόμη εκεί. Αλλ' ύστερον έφθασε και εις την άνω πόλιν και από τότε ηύξησε μεγάλως η θνησιμότης. [3] **Καθείς δε, είτε ιατρός είτε άπειρος της ιατρικής, ημπορεί, αναλόγως της ατομικής του κρίσεως, να ομιλή περί της πιθανής προελεύσεώς της και περί των αιτίων, τα οποία νομίζει ικανά να επιφέρουν τοιαύτην διατάραξιν των υγιεινών συνθηκών. Αλλ' εγώ, που και ο ίδιος έπαθα από την νόσον, και με τα ίδια τα μάτια μου είδα άλλους πάσχοντας, θα εκθέσω την πραγματικήν της πορείαν και θα περιγράψω τα συμπτώματά της,** η ακριβής παρατήρησις των οποίων θα επιτρέψη ασφαλέστερον εις τον καθένα που θα ήθελε να τα σπουδάση επιμελώς να κάμη την διάγνωσίν της, εάν ποτέ ήθελε και πάλιν ενσκήψει.

[49] Το έτος τώντι εκείνο, κατά κοινήν ομολογίαν, έτυχε μέχρι της στιγμής της εισβολής της νόσου να είναι κατ' εξοχήν απηλλαγμένον από άλλας ασθενείας. **Εάν όμως κανείς υπέφερε τυχόν προηγουμένως από καμίαν άλλην ασθένειαν, όλαι κατέληγαν εις αυτήν.** [2] Όσοι εξ άλλου ήσαν ως τότε υγιείς, χωρίς καμίαν φανεράν αιτίαν, προσεβάλλοντο αιφνιδίως από πονοκέφαλον με **ισχυρόν πυρετόν και ερυθήματα και φλόγωσιν των οφθαλμών, και το εσωτερικόν του στόματος, ο φάρυγξ και η γλώσσα εγίνοντο ευθύς αιματώδη, και η εκπνοή ήτον αφύσικος και δυσώδης.** [3] Κατόπιν των φαινομένων αυτών, επηκολούθουν πτερνισμοί και βραχνάδα, και μετ' ολίγον το κακόν κατέβαινεν εις το στήθος, συνοδευόμενον από ισχυρόν βήχα. Και όταν προσέβαλλε τον στόμαχον, επροκάλει ναυτίαν, και ταύτην επηκολούθουν, με μεγάλην μάλιστα ταλαιπωρίαν, εμετοί χολής, όσοι περιγράφονται υπό των ιατρών. [4] Και εις άλλους μεν αμέσως, εις άλλους δε πολύ βραδύτερον, παρουσιάζετο τάσις προς εμετόν ατελεσφόρητος, προκαλούσα ισχυρόν σπασμόν, ο οποίος εις άλλους μεν κατέπαυεν, εις άλλους δε εξηκολούθει επί πολύ. [5] Το σώμα εξωτερικώς δεν παρουσιάζετο πολύ θερμόν εις την αφήν, ούτε ήτο ωχρόν, αλλ' υπέρυθρον, πελιδνόν, έχον εξανθήματα μικρών φλυκταινών και ελκών. Εσωτερικώς όμως εθερμαίνετο τόσον πολύ, ώστε οι ασθενείς δεν ηνείχοντο ούτε τα ελαφρότατα ενδύματα ή σινδόνια, και επέμεναν να είναι γυμνοί, και μεγίστην ησθάνοντο ευχαρίστησιν, αν ημπορούσαν να ριφθούν εντός ψυχρού ύδατος. Πολλοί δε πράγματι, οι οποίοι είχαν μείνει ανεπιτήρητοι, ερρίφθησαν εις δεξαμενάς, διότι κατετρύχοντο από δίψαν άσβεστον, αφού και το πολύ και το ολίγον ποτόν εις ουδέν ωφέλει. [6] **Και η αδυναμία τού ν' αναπαυθούν, καθώς και η αύπνια, τους εβασάνιζαν διαρκώς.** Και το σώμα, εφόσον η νόσος ήτο εις την ακμήν της, δεν κατεβάλλετο, αλλ' αντείχε καταπληκτικώς εις την ταλαιπωρίαν, ώστε ή απέθνησκαν οι πλείστοι την εβδόμην ή ενάτην ημέραν εκ του εσωτερικού πυρετού, πριν εξαντληθούν εντελώς αι δυνάμεις των, ή, εάν διέφευγαν την κρίσιν, η νόσος κατήρχετο περαιτέρω εις την κοιλίαν και επροκάλει ισχυράν έλκωσιν, και συγχρόνως επήρχετο ισχυρά διάρροια, ούτως ώστε κατά το μεταγενέστερον τούτον στάδιον οι πολλοί απέθνησκαν από εξάντλησιν. [7] Διότι το νόσημα, αφού ήρχιζεν από την κεφαλήν, όπου το πρώτον εγκαθίστατο, εξετείνετο βαθμηδόν εφ' όλου του σώματος, και αν κανείς ήθελε διαφύγει τον θάνατον, προσέβαλλε τα άκρα, όπου αφήνε τα ίχνη του. [8] Καθόσον το νόσημα προσέβαλλε και τα αιδοία και τα άκρα των χειρών και ποδών, και πολλοί χάνοντες αυτά εσώζοντο, μερικοί μάλιστα έχαναν και τους οφθαλμούς. Άλλοι πάλιν, ευθύς μετά την θεραπείαν, επάθαιναν γενικήν αμνησίαν και δεν ανεγνώριζαν ούτε εαυτούς, ούτε τους οικείους των.

50] Ο χαρακτήρ τώντι της νόσου ήτο τοιούτος, ώστε δεν ημπορεί να περιγραφή επαρκώς διά λόγων, και όχι μόνον η σφοδρότης της προσβολής εκάστου κρούσματος υπερέβαινε γενικώς την ανθρωπίνην αντοχήν, αλλά και κατά τούτο απεδείχθη σαφέστατα ότι δεν επρόκειτο διά καμίαν από τας συνήθεις ανθρωπίνας ασθενείας, καθόσον τα όρνεα και τα τετράποδα, όσα τρώγουν τα ανθρώπινα πτώματα, μολονότι πολλοί νεκροί έμεναν άταφοι, ή δεν επλησίαζαν αυτούς, ή αν έτρωγαν από τα πτώματα, εψοφούσαν. [2] Απόδειξις τούτου είναι η αναμφισβήτητος εξαφάνισις των ορνέων τούτων, τα οποία δεν έβλεπε κανείς ούτε πέριξ των πτωμάτων, ούτε αλλού πουθενά. Ενώ προκειμένου περί των σκύλων, το αποτέλεσμα ήτον ακόμη περισσότερο καταφανές, ως εκ του ότι συμβιούν με τους ανθρώπους.

[51] **Αλλ' ουδέ και κανέν φάρμακον, δύναμαι σχεδόν να είπω, ευρέθη, του οποίου η χρήσις να είναι αποτελεσματική, [3] διότι εκείνο που ωφέλει τον ένα, αυτό το ίδιον έβλαπτε τον άλλον,** και καμία ιδιοσυγκρασία, όπως απεδείχθη, δεν ήτον αρκετά ισχυρά διά να αντισταθή, ή αρκετά ασθενής, όπως αποφύγη την ασθένειαν, αλλά όλοι αδιακρίτως υπέκυπταν εις αυτήν, και εκείνοι ακόμη που εθεραπεύοντο με πάσαν ιατρικήν επιμέλειαν. [4] Και το φοβερώτερον εις όλην αυτήν την ασθένειαν ήτο όχι μόνον η αποθάρρυνσις των θυμάτων, όταν αντελαμβάνοντο ότι προσεβλήθησαν από την νόσον (διότι το πνεύμα των παρεδίδοτο αμέσως εις απελπισίαν και εγκατέλειπαν εαυτούς εις την τύχην και δεν ανθίσταντο κατά της ασθενείας), αλλά και το γεγονός ότι, νοσηλεύοντες ο εις τον άλλον, εμολύνοντο και απέθνησκαν ωςάν πρόβατα. [5] **Και τούτο προεκάλει τους περισσότερους θανάτους, διότι ή απέφευγαν εκ φόβου να επικοινωνούν προς αλλήλους και οι ασθενείς απέθνησκαν εγκατελελειμμένοι, εις τρόπον ώστε πολλάί κατοικίαι ερημώθησαν δι' έλλειψιν νοσηλείας, είτε επικοινωνούσαν και απέθνησκαν εκ της μόλυνσεως.** Η τελευταία αύτη τύχη επεφυλάσσετο ιδίως εις τους οπωσδήποτε αντιποιομένους ευγένειαν αισθημάτων, διότι, θεωρούντες τούτο καθήκον τιμής, επεσκέπτοντο τους φίλους των, αψηφούντες τον προσωπικόν κίνδυνον, ενώ αντιθέτως οι ίδιοι οι συγγενείς, καταβαλλόμενοι από το μέγεθος της συμφοράς, εβαρύνοντο επί τέλους και παρήτουν και αυτούς τους θρήνους υπέρ των αποθνησκόντων. [6] **Ακόμη όμως περισσότερο ευσπλαχνίζοντο τους θνήσκοντας και τους ασθενείς όσοι είχαν θεραπευθή από την νόσον, διότι και εγνώριζαν αυτήν εξ ίδιας πείρας και ήσαν του λοιπού οι ίδιοι πλήρεις θάρρους, καθόσον η νόσος δεν προσέβαλλε δις τον ίδιον άνθρωπον, μετά κακής τουλάχιστον εκβάσεως. Και όχι μόνον εμακαρίζοντο αυτοί από τους άλλους, αλλά και οι ίδιοι, ένεκα της υπερβολής της παρούσης χαράς των, είχαν ως προς το μέλλον κάποιαν επιπολαίαν ελπίδα ότι δεν θ' απέθνησκαν πλέον ούτε από άλλην ασθένειαν.**

[52] **Αλλά την εκ της νόσου ταλαιπωρίαν επήυξεν η συγκέντρωσις του πληθυσμού της υπαίθρου χώρας εντός της πόλεως.**¹ Οι νεωστί ιδίως εισελθόντες υπέφεραν περισσότερον. [2] Διότι δια την έλλειψιν οικιών ηναγκάζοντο να ζουν εντός παραπηγμάτων πνιγηρών ως εκ του θέρους, και οι θάνατοι επήρχοντο εν τω μέσω μεγάλης αταξίας.

[53] **Αλλ' η νόσος εισήγαγε προσέτι και άλλας χειροτέρας μορφάς ανομίας εις την πόλιν. Διότι πολλοί, οι οποίοι προηγουμένως απέκρυπτον την επίδοσίν των εις αθεμίτους ηδονάς, παρεδίδοντο ήδη εις αυτάς χωρίς καμίαν επιφύλαξιν,** καθόσον έβλεπαν πόσον αιφνιδία ήτον η μετάπτωσις, αφ' ενός μεν των πλουσίων, οι οποίοι εξαίφνης απέθνησκαν, αφ' ετέρου δε των τέως εντελώς απόρων, οι οποίοι εις μίαν στιγμήν υπεισήρχοντο εις τας περιουσίας εκείνων. [2] Ως εκ τούτου, απεφάσιζαν να χαρούντην ζωήν των όσον ημπορούσαν ταχύτερον, επιδιδόμενοι εις τας απολαύσεις, διότι εθεώρουν και την ζωήν και τον πλούτον εξίσου εφήμερα. [3] Και κανείς δεν ήτο διατεθειμένος να υποβάλλεται προκαταβολικώς εις ταλαιπωρίας προς επιδίωξιν σκοπού, τον οποίον ενόμιζεν ενάρετον, αφού εθεώρει αμφίβολον, αν θα επιζήση, διά να πραγματοποιήση αυτόν, μόνον δε ό,τι παρείχεν άμεσον απόλαυσιν, και ό,τι καθ' οιονδήποτε τρόπον ωδήγει εις τούτο, τούτο κατήντησε να θεωρήται και ενάρετον και χρήσιμον. [4] **Αλλά φόβος των θεών ή νόμος των ανθρώπων κανείς δεν τους συνεκράτει, αφ' ενός μεν διότι βλέποντες ότι όλοι εξ ίσου απέθνησκαν, έκριναν ότι καμία δεν υπήρχε διαφορά μεταξύ ευσεβείας και ασεβείας, εξ άλλου δε επειδή κανείς δεν επίστευεν ότι θα επιζήση, διά να δώση λόγον των εγκλημάτων του και τιμωρηθή δι' αυτά.** Τουναντίον, όλοι εθεώρουν ότι η ήδη κατεψηφισμένη κατ' αυτών και επί των κεφαλών των επικρεμαμένη τιμωρία ήτο πολύ βαρυτέρα και ότι, πριν επιπέση κατ' αυτών, εύλογον ήτο να χαρούν οπωσδήποτε την ζωήν των.

[54] Εις τοιαύτην συμφοράν περιπεσόντες οι Αθηναίοι, εταλαιπωρούντο, καθόσον και εντός της πόλεως η θνησιμότης ήτο μεγάλη και εκτός αυτής τα κτήματά των ερημώνοντο.

ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ

Σημ. ΔΕΝ ΑΦΗΣΑΝ ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΗΓΕΣ ΟΙ ΘΡΑΚΕΣ, αρα βασιζόμαστε σε λόγια τρίτων...

Ξενοφάνης Κολοφώνιο (απ. 16), **οι Θράκες είχαν κόκκινα μαλλιά και γαλάζια μάτια**

και αν και το δεύτερο δεν μπορεί να αποτυπωθεί στην αγγειογραφία, το πρώτο συναντάται σε κάποιες παραστάσεις

Ηρ. 7.75

Στην εκστρατεία έπαιρναν μέρος και οι **Θράκες φορώντας στο κεφάλι σκούφους από δέρμα αλεπούς**· κι ήταν ντυμένοι με **χιτώνες** κι από πάνω **φορούσαν πολύχρωμες κελεμπίες**, ενώ στα **πέλματα και τις κνήμες τους είχαν υποδήματα από δέρμα μικρού ελαφιού**· κρατούσαν ακόμη **ακόντια και πέλτες και μικρά κοντομάχαιρα**.

Θρήικες δὲ ἐπὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι **άλωπεκέας** ἔχοντες ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα **κιθῶνας**, ἐπὶ δὲ **ζειράς περιβεβλημένοι ποικίλας**, περὶ δὲ τοὺς πόδας τε καὶ τὰς κνήμας **πέδιλα νεβρῶν**, πρὸς δὲ **ἀκόντιά τε καὶ πέλτας καὶ ἐγχειρίδια σμικρά**.

Ηρόδοτος (7.75): επισημαίνει το πόσο διαφορετική ήταν από των Ελλήνων. Η **αλωπεκή**, η **ζείρα** και οι **εμβάδες**, ήταν τα κύρια τμήματά της.

Η **αλωπεκή**, ήταν ένα είδος καλύμματος της κεφαλής, που, όπως είναι εμφανές και από την ονομασία, ήταν κατασκευασμένο από δέρμα αλεπούς. Η επιβεβαίωση ότι επρόκειτο για δέρμα αλεπούς έρχεται και από την αττική αγγειογραφία που δείχνει την ουρά του ζώου στο κάτω μέρος, καλύπτοντας τον λαιμό. Σε κάποιες περιπτώσεις βέβαια, το δέρμα απεικονίζεται διάσπαρτο με κηλίδες, στοιχείο που υποδεικνύει ότι μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και το δέρμα άλλων ζώων.

Η **ζείρα** ήταν ένα μάλλινο πολύχρωμο ένδυμα, το οποίο οι Θράκες φορούσαν ως ιμάτιο. Έφερε συνήθως γεωμετρικά μοτίβα με έντονα αντιθετικά χρώματα

Τέλος, **εμβάδες** ονομάζονταν τα υποδήματά τους, τα οποία ήταν επίσης φτιαγμένα από δέρμα ζώου και έφταναν περίπου μέχρι τη μέση της κνήμης.

Τα θρακικά ενδύματα και κατά συνέπεια και τα υφάσματα, φαίνεται ότι **ήταν φημισμένα στην αρχαιότητα** καθώς γίνεται αναφορά σε αυτά στις γραπτές πηγές, ενώ η γοητεία που ασκούσαν αντανακλάται και στην αττική αγγειογραφία που τα απεικονίζει συχνά.

Εκαβη 1153 – Ο θράκας βασιλιάς Πολυμήστορας μετά την τύφλωσή του από τις Τρωάδες, αντίποινα για τις δικές του πράξεις

*Ἐκάβη δὲ παιδὸς γνοῦσα θανάσιμον μόρον
λόγω με τοιῶδ' ἤγαγ', ὡς κεκρυμμένας
θήκας φράσουσα Πριαμιδῶν ἐν Ἰλίῳ
χρυσοῦ: μόνον δὲ σὺν τέκνοισί μ' εἰσάγει
δόμους, ἴν' ἄλλος μὴ τις εἰδείη τάδε.*

1150

*ἴζω δὲ κλίνης ἐν μέσῳ κάμψας γόνυ:
πολλαὶ δὲ χεῖρες, αἷ μὲν ἐξ ἀριστερᾶς,
αἷ δ' ἐνθεν, ὡς δὴ παρὰ φίλῳ, **Τρώων κόραι
θάκουσ ἔχουσαι, κερκίδ' Ἡδωνῆς χερὸς
ἦνουν, ὑπ' αὐγὰς τούσδε λεύσσουσαι πέπλους:***

1155

***ἄλλαι δὲ κάμακα Θρηκίαν θεώμεναι
γυμνὸν μ' ἔθηκαν διπτύχου στολίσματος.**
ὄσαι δὲ τοκάδες ἦσαν, ἐκπαγλούμεναι
τέκν' ἐν χεροῖν ἔπαλλον, ὡς πρόσω πατρὸς
γένοιντο, διαδοχαῖς ἀμείβουσαι χερῶν:*

ερυθρόμορφο κύπελλο (κώθων) από την
Απολλωνία Ποντική, περ. 450 πΧ







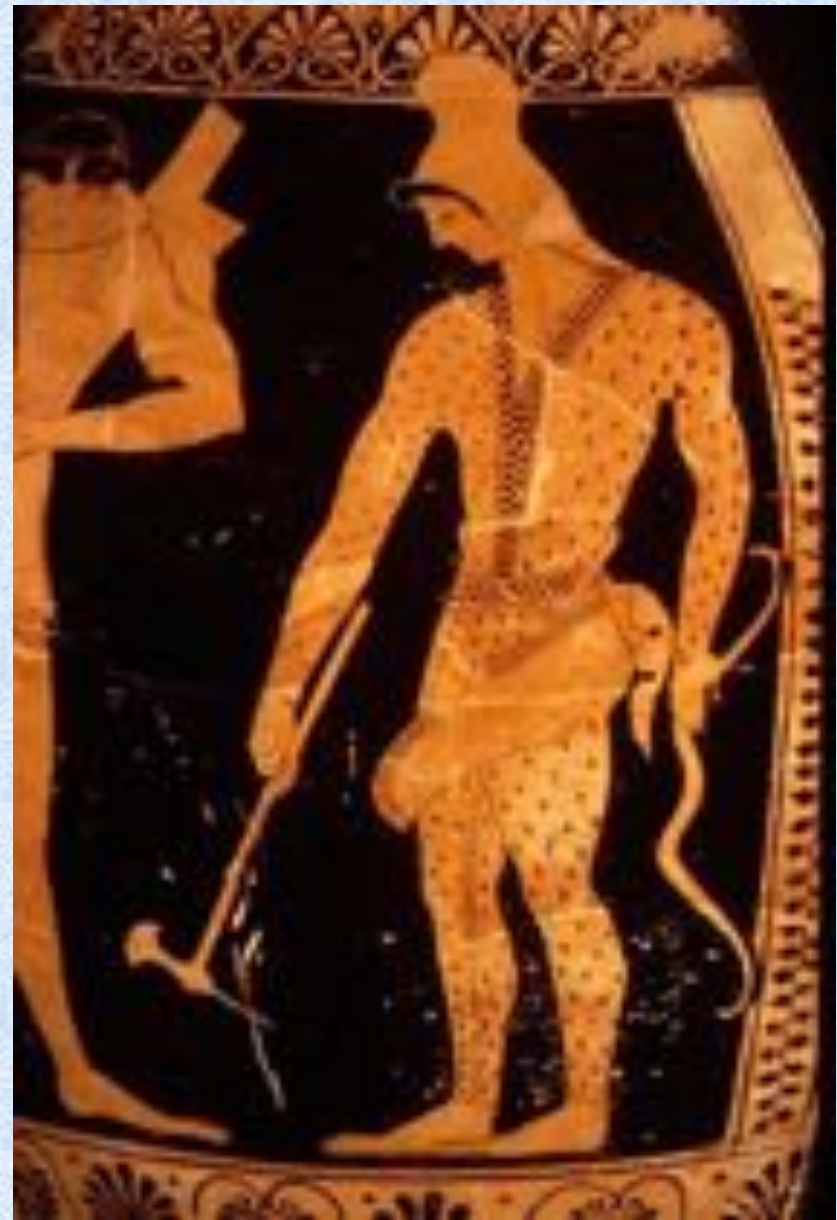
Ηρόδοτος (7.75). ΟΠΛΙΣΜΟΣ δόρατα, τη χαρακτηριστική μικρή ελαφριά και σε σχήμα ημισελήνου, ασπίδα που ονομάζεται **πέλτη** και τα μικρά εγχειρίδια (**μαχαίρια**).

Όλος αυτός ο οπλισμός παριστάνεται συχνά και στα αττικά αγγεία στα χέρια μορφών που φέρουν θρακική ενδυμασία



Η απεικόνιση πολεμιστών με θρακικά ενδύματα, φαίνεται να ξεκινά λίγο μετά τα μέσα του 6ου αι. π.Χ., στη μελανόμορφη αγγειογραφία. Είναι η εποχή της εγκατάστασης του Μιλτιάδη (πρόγονος του νικητή του Μαραθώνα) στη θρακική Χερσόνησο μετά από πρόσκληση των ντόπιων κατοίκων και της επιστροφής του Πεισίστρατου από το Παγγαίο

Ωστόσο, η παρουσία τους μπορεί να ενταχθεί στο γενικότερο ενδιαφέρον των αγγειογράφων τα χρόνια αυτά για τους «βαρβάρους», όπως είναι για παράδειγμα οι Σκύθες και οι Πέρσες. Αναγνωρίζονται από την χαρακτηριστική ενδυμασία και τα όπλα τους, ενώ λιγότερο συχνά αποδίδονται και τα ανοιχτόχρωμα μαλλιά και γένια τους. Οι θράκες πολεμιστές συνεχίζουν να παριστάνονται με τον ίδιο σχεδόν πάντοτε τρόπο και στον 5ο αι. π.Χ. και την ερυθρόμορφη αγγειογραφία.



Σκύθης τοξότης με κυδαρίδα (ολόσωμη φόρμα), δίχως παπούτσια, πέλεκυ, τόξο και γωρυτό – από αμφορέα 500 πΧ



Κύλικά, 500-490 πΧ
Οπλίτης και σκύθης τοξότης



Ελληνας εναντίον
Πέρση, περ. 480-470
πΧ



Ελληνας εναντίον
Πέρση, περ. 470 πΧ

Σ' έναν μελανόμορφο αμφορέα παριστάνεται μάχη ανάμεσα σε δύο έφιππους Θράκες και έναν Έλληνα οπλίτη.

Ενδιαφέρον είναι το πως η εμφάνιση των ανδρών αποδίδει και τονίζει την εθνικότητά τους.

Το συγκεκριμένο θέμα συνεχίζεται και στον 5ο αι. π.Χ., αλλά σταματά πριν τα μέσα του.



Οι Θράκες όμως, εκτός από τις σκηνές μάχης, παριστάνονται **συχνά και ως ιππείς με δόρυ είτε έφιπποι είτε δίπλα στα άλογά τους**. Δεν είναι επίσης σπάνιο να εμφανίζονται **πεζοί με δόρυ και πέλτη**. Στις παραστάσεις αυτές μπορεί να είναι μόνοι τους, αλλά και με άλλες μορφές που φέρουν ελληνική ενδυμασία. **Καθώς τα ρούχα τους είναι το βασικό τους διακριτικό, δεν είναι πάντοτε σίγουρο αν οι μορφές που φέρουν θρακική ενδυμασία είναι Θράκες ή Έλληνες που φορούν τα ρούχα αυτά**. Ενδιαφέρον παράδειγμα αποτελεί μια κύλικα που στο εσωτερικό της παρουσιάζει έναν έφιππο νέο με ζείρα και εμβάδες. Αν έλειπε η επιγραφή δίπλα του που **αναφέρει τον καλό Λέαγρο**, γνωστό Αθηναίο της εποχής, δεν θα υπήρχε κανένας λόγος αμφισβήτησης της εθνικότητας του ιππέα. **Η επιγραφή όμως δημιουργεί ερωτήματα για το αν πρόκειται για Αθηναίο ή Θράκα**



Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τις σκηνές που αποδίδουν **το θέμα της αναχώρησης πολεμιστή**. Πρόκειται για ένα από τα αγαπητά θέματα της αττικής αγγειογραφίας ήδη από τον 6ο αι. π.Χ. Στις παραστάσεις αυτές ο πολεμιστής αποχαιρετά τους δικούς τους (γυναίκα, γονείς) και αναχωρεί μάλλον για μάχη.

Παρ' όλο που η πλειονότητα των παραστάσεων αυτών αποδίδει τους πολεμιστές με ελληνική ενδυμασία, **υπάρχουν και κάποιες που τους παρουσιάζουν με θρακική**. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί μια στάμνος που απεικονίζει έναν πεζό που φέρει θρακική ενδυμασία, κρατά δύο δόρατα και βρίσκεται δίπλα στο άλογό του, να αποχαιρετά έναν ηλικιωμένο και έναν γενειοφόρο άνδρα.

Σε κάποιες όμως από τις σκηνές αυτές, είναι πιθανότερο να πρόκειται για Αθηναίους που απλά φορούν θρακικά ρούχα.



This image is under copyright. Not for publication.

Τα θρακικά ενδύματα ήταν σίγουρα εντυπωσιακά και δεν θα άφησαν αδιάφορους τους Αθηναίους. Η φήμη τους, άλλωστε, ήταν μεγάλη και είναι πιθανόν, εκτός από τους Θράκες, να τα φορούσαν και οι Αθηναίοι. Μέσα στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσαν να ενταχθούν και οι ιππείς στη **ζωφόρο του Παρθενώνα** που φέρουν θρακικά στοιχεία



Πιο ξεκάθαρη είναι η ταύτιση στις περιπτώσεις που οι μορφές με τα θρακικά ρούχα φέρουν και θρακικά φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά, όπως το κοκκινωπό χρώμα των μαλλιών τους που αποδίδεται με αραιό πηλό και το μυτερό γέني τους.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ένας αμφορέας του Ζωγράφου της Φιάλης που αποδίδει με τον τρόπο αυτό Θράκες πολεμιστές. Η συμμετοχή επίσης των μορφών αυτών σε μυθολογικά επεισόδια που σχετίζονται με τη Θράκη, όπως αυτό με τον Ορφέα που περιστοιχίζεται από Θράκες, δεν δημιουργούν ερωτήματα στην αναγνώρισή τους.





Ορφέας και Θράκες,
440 πΧ



Οι σωζόμενες απεικονίσεις ανδρών και κατά κανόνα πολεμιστών, με θρακική ενδυμασία και οπλισμό στην αττική τέχνη και δη την αγγειογραφία, φαίνεται να αποτελούν αγαπητό θέμα το οποίο ξεκινά μετά τα μέσα του 6ου αι. π.Χ. και συνεχίζεται και μέσα στον 5ο αι. π.Χ.

Μολονότι υπάρχουν πολυάριθμες σκηνές πολεμιστών στα αττικά αγγεία που βρέθηκαν στη Θράκη, ο αριθμός παραστάσεων θρακών πολεμιστών ή ιππέων είναι περιορισμένος.

Στις παλιότερες παραστάσεις αυτό που κυριαρχεί είναι οι **σκηνές μάχης**, ενώ στη συνέχεια οι Θράκες **εμφανίζονται σε πιο ήρεμες σκηνές** που προέρχονται τόσο από τον καθημερινό πραγματικό βίο όσο και από τον χώρο του μύθου

ΤΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΥΠΟΘΕΣΟΥΜΕ;;;

ΘΡΑΣΣΕΣ

- δουλεμπόριο και πώληση παιδιών
- Τροφοί
- δούλες

➔ Σταδιακά εμφανίζονται και στην τέχνη ΚΑΠΩΣ ΑΡΓΟΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΘΡΑΚΕΣ ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ
Κυρίως στον 5^ο αι πΧ

Πρόβλημα η αναγνώρισή τους : αν δεν έχουν τατουάζ ή δεν φορούν χαρακτηριστικά ρούχα

ΣΤΙΞΗ

Θράκες γνώρισμα ευγενικής καταγωγής, σε αντίθεση με τους Έλληνες που το θεωρούσαν δείγμα βαρβαρότητας ή σκλαβιάς.

Για τις γυναίκες ωστόσο της Θράκης, ήταν σύμφωνα με τον Πλούταρχο (*deser. num. vind. XII*), η τιμωρία που τους επέβαλαν οι άνδρες τους για τον φόνο του μουσικού Ορφέα

Δεν είναι όμως βέβαιο ότι οι αγγειογράφοι που απεικόνιζαν Θράσες στον 5ο αι. π.Χ., γνώριζαν την εκδοχή αυτή, καθώς τις απεικονίζουν με τατουάζ και πριν να σκοτώσουν τον μουσικό.

Αντίθετα, **τα αττικά αγγεία δεν σώζουν άνδρες της Θράκης με στίξη στο σώμα τους**, αλλά χρησιμοποιούν κυρίως την τοπική ενδυμασία τους για να τους αποδώσουν.

Μια άλλη παραλλαγή για τη χρήση του τατουάζ από τις Θράσες αναφέρει **ότι τους επιβλήθηκε ως τιμωρία από τις γυναίκες της Σκυθίας, όταν οι Σκύθες νίκησαν σε πόλεμο τους Θράκες**

Τατουάζ στην αρχαιότητα

Εμφανίζονται σε όλους τους πολιτισμούς αλλά δεν έχουν παντού τον ίδιο συμβολισμό

Ανά περιόδους κι ανά κοινωνικές ομάδες γίνονται δημοφιλή τα τατουάζ ενώ ενίοτε είναι αντικείμενο απέχθειας – ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΩΣΤΟ Η ΛΑΘΟΣ, όλα εξαρτώνται από τις εκάστοτε πολιτισμικές αξίες

Το να χρωματίζεις το δέρμα είτε με χάραξη είτε με στίξη ή απόξυση έχει μακρά ιστορία

→ Είναι αποκλειστικά ανθρώπινο χαρακτηριστικό ΑΡΑ ;; ΤΙ ΜΑΣ ΔΕΙΧΝΕΙ ΑΥΤΟ;;;

Το αρχαιότερο παραδειγμα έρχεται από την Αίγυπτο (καταγεγραμμένο) βλ. μούμιες του περ 2100 πΧ → η αγαπημένη του Φαραώ, Amunet, ιέρεια της θεάς Άθωρ (θεά αγελάδα της αγάπης και της μουσικής) → σειρά από τελείες δίχως μοτίβο με μπλε χρώμα με χρήση ψαροκόκαλου

Αν και στις τοιχογραφίες τατουάζ έχουν άνδρες και γυναίκες, μόνο μούμιες γυναικών έχουν βρεθεί στην Αίγυπτο με στίξη

Τί μπορεί να συμβολίζει η στίξη;;

1. Ως δείγμα ακρωτηριασμού όπως οι χαρακιές, η πυράκτωση και το τρύπημα στόχο είχαν την κάθαρση και το πρώτο στάδιο στην πνευματική ζωή
2. Τιμωρία βλ. Ελληνιστικούς κατάδεσμούς (κείμενα με κατάρες) από την Αίγυπτο, π.χ. Μοιρώ η Βυζαντία, 300 πΧ ή ο Κόσις, επαγγελματίας στίκτης σκλάβων, εγκληματιών, αιχμαλώτων πολέμου

-Ξέρξης και εντολή να πυρακτώσουν τον Ελλήσποντο Ηρ. 7.35 όταν η θάλασσα κατάπιε τη γέφυρά του
3. Κωδικοποιημένη Επικοινωνία Ηρ. 5.35
Γιατί ο Ιστιαίος, θέλοντας να δώσει το σύνθημα της επανάστασης, δεν είχε κανέναν άλλο σίγουρο τρόπο να δώσει το σύνθημα, έτσι που οι δρόμοι είχαν φρουρές, και λοιπόν ξύρισε σύρριζα το κεφάλι του πιο πιστού του δούλου, το χάραξε με στίγματα και περίμενε να ξαναβγάλει μαλλιά. Και μόλις ξαναβγήκαν, χωρίς να χάσει στιγμή τον έστειλε στη Μίλητο, χωρίς καμιά άλλη παραγγελία παρά, μόλις φτάσει στη Μίλητο, να προστάξει τον Αρισταγόρα να του ξυρίσει τα μαλλιά και να παρατηρήσει προσεχτικά το κεφάλι του· και τα στίγματα σχημάτιζαν, όπως είπα και παραπάνω, το σύνθημα «επανάσταση». [5.35.4] Κι έπραξε έτσι ο Ιστιαίος, γιατί ένιωθε πολύ δυστυχισμένος με τον περιορισμό του στα Σούσα· αν λοιπόν γινόταν επανάσταση, είχε πολλές ελπίδες να τον στείλουν στις παραθαλάσσιες περιοχές, αν όμως η Μίλητος δεν έκανε κανένα κίνημα, σκεφτόταν πως δεν υπήρχε πια καμιά πιθανότητα να γυρίσει σ' αυτή.

Αρχαιολογικές έρευνες δίνουν στοιχεία για στίξη στον μινωικό και μυκηναϊκό πολιτισμό, όπως και ορισμένα κυκλαδικά ειδώλια Περ. 2500 πΧ



Οι αρχαίες πηγές αναφέρουν εκτός από τους θράκες ότι στίγματα στα σώματα έφεραν οι Μοσσύνοικοι, οι Δάκιοι οι Σαρμάτες, οι Αιθίοπες, οι Κέλτες, οι Γερμανοί, οι Γαλάτες κ.ά. Όπως και πληθυσμοί στη νότια Κίνα την ανατολική Ινδία.

Για τους Θράκες, ο συμβολισμός των στιγμάτων ερχόταν σε αντίθεση με τις ελληνικές πολιτισμικές αξίες

Τα βρίσκουμε παντού σε όλο το σώμα και στο πρόσωπο => ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΥΜΒΟΛΟ

1. **Ευγενικής καταγωγής** (Ηρ. 5.6) – αριστοκρατία ξεχωρίζει από την κατώτερη τάξη – ΘΥΜΗΘΕΙΤΕ ΟΜΩΣ δίχως τατουάζ οι άνδρες πολεμιστες....
2. **Βαρβαρότητας** – έτσι χαρακτήριζαν το στίγμα οι Αθηναίοι, δείγμα κατώτερης τάξης (βλ. σκλάβους κλπ). Η εκτιμηση στη γυμνοτητα και το τελειο σωμα έπαιξαν καθοριστικό ρολο στη διαμόρφωση της αθηναϊκής αντίληψης
3. **Εθνικής ταυτότητας**: για τους αγγειογραφους το τατουάζ ήταν ένας τρόπος να δηλωθεί το ΑΛΛΟΣ και δη ο ΜΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΣ
4. **Αγριότητας** πχ θράσες εναντίον Ορφέα
5. **Δουλείας** – ειδικά αν συνδυαστεί με κοντά μαλλιά – αναφορές για «μαρκάρισμα» σκλάβων που προσπάθησαν να ξεφύγουν

6. **Τιμωρίας** – τόσο παραδειγματική όσο και ως τμήμα ειδικής τελετής μύησης

Πλουτ. *De sera num. vind.* 557D – διαχωρισμός ενάρετων ανδρικών στιγμάτων και τιμωριτικών γυναικείων (Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ βραδέως τιμωρουμένων)

οὐδὲ γὰρ Θραῦκας ἐπαινοῦμεν, ὅτι στίζουσιν ἄχρι νῦν, τιμωροῦντες Ὀρφεῖ, τὰς αὐτῶν γυναῖκας:

➔ Προαιρετικά VS δίχως ἐγκριση

7. **Ιερότητας ἢ τελετουργίας**

8. **διακοσμητικότητας και καλλωπισμοῦ / ομορφιάς**

Τα στίγματα παύουν να εμφανίζονται σε θράσσεις που κοσμούν αττικά αγγεία μετά τον 5^ο αιώνα ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΤΙΝΟΣ;;;

Μέσα από τις απεικονίσεις τους στα αττικά αγγεία, **τα τατουάζ των Θρασών** μπορούσαν να καλύπτουν όλα τα γυμνά μέρη του σώματός τους, όπως τα πόδια, τα χέρια, τον λαιμό ακόμη και το πρόσωπο.

Όσον αφορά στο είδος τους, αυτό μπορούσε να έχει είτε το **σχήμα ζώου (ελάφι, φίδι)** ή να πρόκειται για κάποιο **γεωμετρικό ή και αφηρημένο μοτίβο**.

Έτσι θα μπορούσε να είναι απλές γραμμές, οριζόντιες, κάθετες, διαγώνιες, μεμονωμένες ή σε διάφορους συνδυασμούς. Ενάλληλες γωνίες, ζικ-ζακ, αλλά και ροζέττες, στιγμές ή σπείρες, αποτελούν επίσης συχνά μοτίβα.

Κοκκινωπά μαλλιά: Πυραίχημη, Πύρρα ή Πυραλλίδα



Θράσσα με στικτα μέλη, αττικός
κιονωτός κρατήρας, περ. Μέσα
5^{ου} αι πΧ (Μόναχο)



Αττικός αμφορέας, θράσσα εναντίον Ορφέα, περ 460 πΧ

Η αττική αγγειογραφία διακρίνει τις Θράσες σε δύο κατηγορίες:

α) στις άγριες ελεύθερες γυναίκες που μάλλον ζούσαν στην πατρίδα τους και

β) στις αφοσιωμένες δούλες που ήταν κατά πάσα πιθανότητα εγκατεστημένες στην Αθήνα.

Η πρώτη κατηγορία αφορά σε Θράσες οι οποίες συμμετέχουν **αποκλειστικά σε μυθολογικά επεισόδια και κυρίως στον μύθο του Ορφέα.**

Στη δεύτερη κατηγορία οι γυναίκες της Θράκης εμφανίζονται **κατά κανόνα σε σκηνές του καθημερινού αθηνα κού βίου**, χωρίς όμως να λείπουν και από μυθολογικές παραστάσεις.

ΕΤΑΙΡΕΣ;;; Και το ζήτημα της γυμνότητας



This image is under copyright. Not for publication.

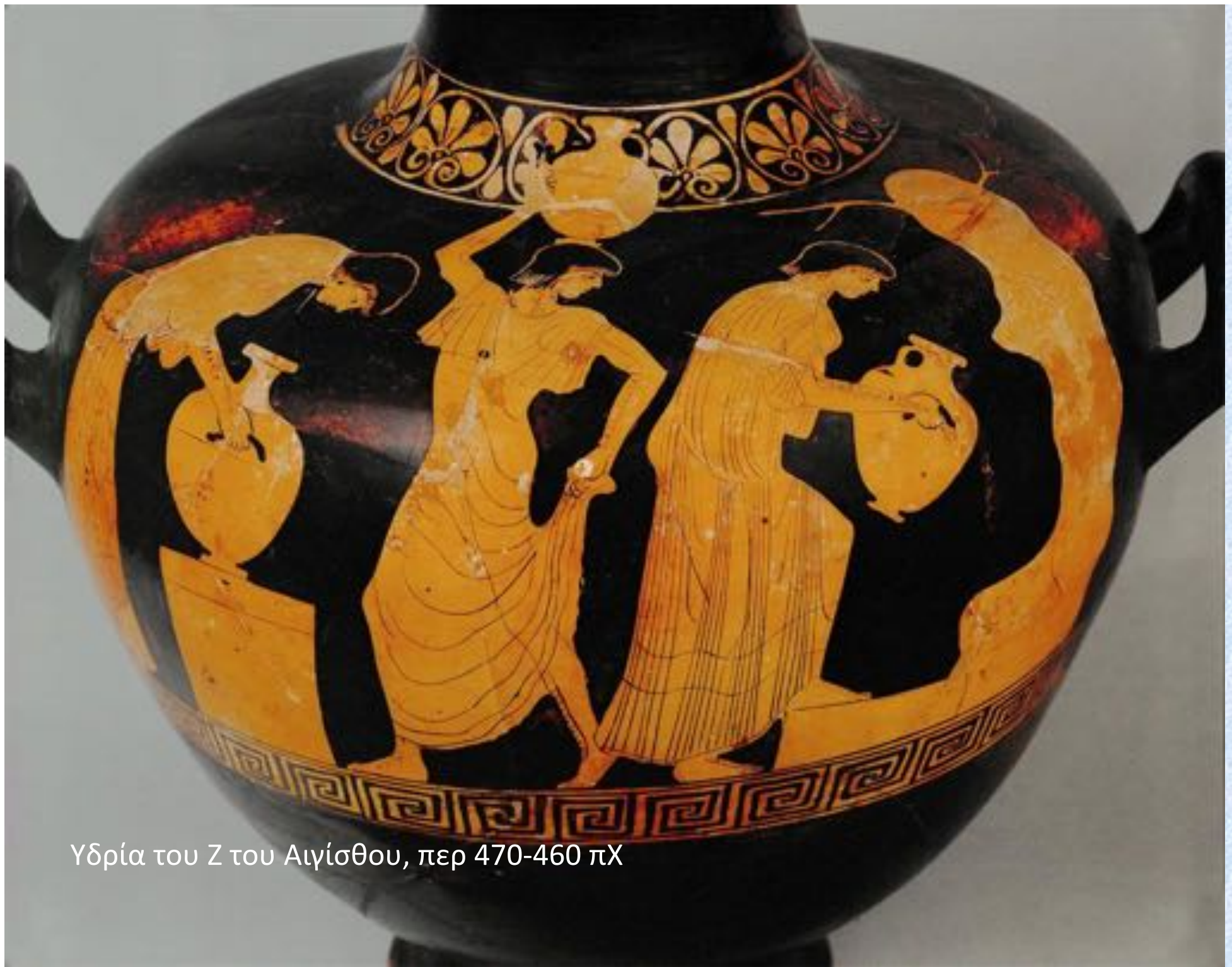
Ηρακλής και Γεροψώ



This image is under copyright. Not for publication.



Θράσσα τροφός, αττικός καλύκωτός κρατήρας, περ 410 πΧ, Βρ. Μουσείο



Υδρία του Ζ του Αιγίσθου, περ 470-460 πΧ

Αττική ερυθρόμορφου λουτροφόρος
υδρία, περ 460-450 πΧ (Αθήνα)



This image is under
copyright. Not for
publication.



This image is under copyright. Not for publication.



This image is under
copyright. Not for
publication.



This image is under copyright. Not for publication.

Ο **θάνατος του Ορφέα** από τις γυναίκες της Θράκης αποτελεί αγαπητό θέμα των αγγειογράφων και στο επεισόδιο αυτό οι Θράσες έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο.

Σύμφωνα με τον μύθο, οι Θράσες σκότωσαν τον Ορφέα από ζήλεια γιατί με τη μουσική του απομάκρυνε τους άνδρες τους από κοντά τους.

Οι Θράσες στη σκηνή αυτήν παρουσιάζονται ιδιαίτερα δυναμικές και κατά κανόνα άγριες και διαφορετικές από τις Αθηναίες.

Έχουν συχνά τατουάζ και αχτένιστα μαλλιά και κρατούν διάφορα όπλα όπως σπαθί, μαχαίρι, διπλό πέλεκυ, οβελία, ή δόρυ. Επιτίθενται με μανία στον Ορφέα, η οποία τονίζεται συχνά με το πολυπρόσωπο της σκηνής

Η εικόνα αυτή ωστόσο, φαίνεται να χαρακτηρίζει τις παλιότερες παραστάσεις του 5ου αι. π.Χ.,

ενώ στη συνέχεια, οι Θράσσεις αποκτούν μια πιο ήρεμη εμφάνιση που αν δεν υπήρχαν τα τατουάζ ή ο Ορφέας, δεν θα ξεχώριζαν από μια Αθηναία.



Περ. 480 πΧ



Καλυκωτός κρατήρας περ 450 πΧ



Αμφορέας, περ 460-450 πΧ





Κύλικα λευκού βάθους
Ζ του Πιστόξενου, περ
470-460 πΧ (από την
Ακρόπολη)



Κωδωνόσχημος
κρατήρας, 440-430 πΧ

